

Kulturarven i lokalmiljøet

STEDSUTVIKLING

MUSEUM

BARN OG UNGE

MEDVIRKNING

STEDSANALYSER

Tettstedsprogrammet er et nasjonalt program i regi av Miljøverndepartementet med mål å skape miljøvennlige og attraktive tettsteder i distriktene ved å samkjøre virkemidler og videreutvikle arbeidsmåter for tettstedsutvikling.

Lokalt og regionalt deltar 16 kommuner og fire fylkeskommuner. Riksantikvaren har tatt aktiv del i programmet og fordelt midlene til kulturminne- og kulturmiljørelaterte prosjekter. Programmet har pågått i perioden 2001 – 2005.

KONTAKTPERSON HOS
RIKSANTIKVAREN
Bjørn-Erik Wøien
Tlf.: 22 94 04 00
www.riksantikvaren.no

Stedsanalyser er en systematisering av kunnskap for å forstå stedets historie, nåværende situasjon og framtidsmuligheter og er et viktig redskap i by- og stedsplanlegging. Stedsanalysen skal være innbyggernes, næringslivets og kommunens felles plattform for å kunne se framover og legge felles planer for et levedyktig og trivelig lokalsamfunn. Analyser gir økt forståelse for stedets iboende kvaliteter og tålegrensene i forhold til endring.

Tyssedalsprosjektet ble opprettet i 1991 i regi av Odda kommune og Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum (NVIM). Målet med arbeidet var tilrettelegging og sikring av kulturminnene i Tyssedal, skape et interessant reisemål og informere om stedets unike kultur- og naturattraksjoner.

I forordet til stedsanalysen heter det: ”Prosjektet og forslag til tiltak som framstår i denne rapporten vil naturlig nok skape forventninger i lokalsamfunnet. Rapporten må ikke betraktes som slutten på et prosjekt, men begynnelsen. Målet er at dette skal være begynnelsen på en positiv utvikling basert på en felles forståelse av hva som er viktig for å utvikle Tyssedalsamfunnet videre mot en god framtid.”

Rapporten har tre hovedavsnitt:

1. Stedsanalysen. Innledningsvis presenteres dagens Tyssedalsamfunn med vekt på lokale aktiviteter og tilbud. Den historiske beskrivelsen av Tyssedal omtaler spesielt viktige epoker i stedets utvikling. Grønnsturktur - landskap, natur, rekreasjon - omtales også. Et avsnitt gir en oversikt over helhetlige områder, bygningsstrukturer, viktige enkeltobjekter og bygningshistorie. Det avsluttende kapitlet inneholder innspill som har kommet inn og foreslår konkrete tiltak med handlingsplaner.

2. Tiltaksdelen er en oppsummering i

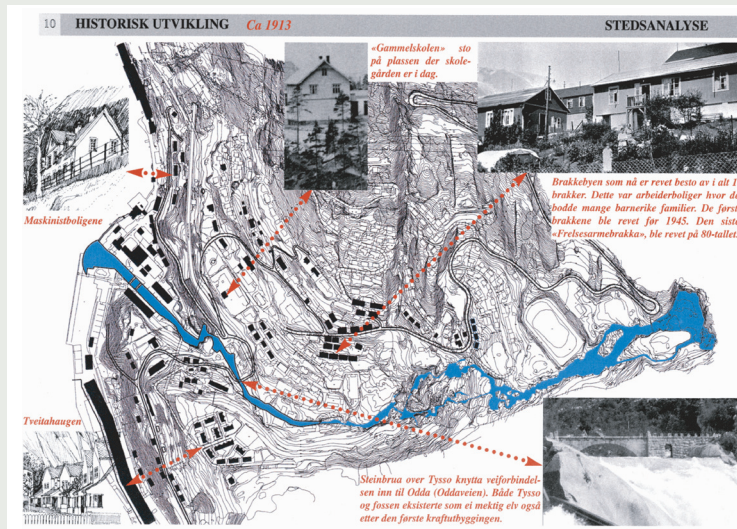

Foto: Svein Magnus Jakobsen

form av illustrasjoner og idéskisser basert på prioritering av ønsker og innspill. Spennet er stort fra områderettete tiltak i sentrum til skilting av snarveier og sikring av friområder. Det er også skisser som antyder hvordan en helhetlig visuell profil for Tyssedal kan utvikles.

3. Skoleprosjektet. Barn og unges rett til å ha synspunkter på og påvirke planleggingen av lokalmiljøet var utgangspunkt for Skoleprosjektet i samarbeid med Tyssedal barneskole. Siktemålet var å utvikle elevenes innsikt i og forståelse for lokalsamfunnets kvaliteter og verdier. Idéskissene fra stedsanalysen ble brukt som inspirasjon og utgangspunkt for klassenes arbeid i en hel uke. Dette resulterte i en utstilling som ble vist på skolen, museet og på et folkemøte.

Prosessten, som la stor vekt på lokal medvirkning, har trolig vært vel så viktig som rapporten.

Det ble avholdt tre folkemøter, det første kort tid etter oppstart. Gjennom lysbildeforedrag om Tyssedals gode og dårlige sider, sett fra konsulentens ståsted, ble det skapt engasjement og diskusjon om stedet og nærmiljøet. Neste folkemøte ble avholdt et stykke ut i prosjektet, med lysbildepresentasjon av resultatene så langt og påfølgende diskusjoner. Det tredje folkemøte, med stor deltagelse også fra politikere, ble holdt i forbindelse med lansering av stedsanalysen.

Analysen som ble gjennomført av et arkitektfirma med lang erfaring med stedsanalyser, ble finansiert av Odda kommune, Hordaland fylkeskommune, og Riksantikvaren. Koordinering og daglig ledelse ble utført av prosjektleder for Tyssedalsprosjektet. Metodebruken ble tilpasset den lokale situasjonen og behovet for kunnskap. Kunnskapsinnhenting og analysen fungerte som grunnlag for folks medvirkning og diskusjonene om utviklingen av nærmiljøet. Det ble også opprettet en referansegruppe med lokalhistorisk kompetanse, samt Odda kommune, Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum, Tinfos Titan & Iron KS, Tyssedal skole og Riksantikvaren. Gruppen vurderte innspill og rapportutkast etter hvert som de forelå.

Lokalavisa ble brukt aktivt. En annonse der befolkningen ble oppfordret til å komme med innspill, resulterte i nærmere 50 forslag. Etter hvert som resultatene ble lagt fram, ble deler av materialet presentert i avisa. Dette bidro til å opprettholde interesse og engasjement. Stedsanalysen ble også sendt til alle 480 husstander i Tyssedal. I tillegg har skolene i Odda og Ullensvang kommuner fått klasesett.

Kort etter at stedsanalysen var ferdig, ble det, som et første resultat, gjennomført en stor rydde- og reparasjonsdugnad i Tyssedal, med god innsats fra innbyggerne, kommunen og sentrale bedrifter. Forankringen politisk og i lokalsamfunnet øker arbeidets gjennomslagskraft i forhold til kommunens planer og budsjetter. Etter overleveringen av analysen har kommunen bedt Tyssedalsprosjektet om å prioritere oppfølgingsvedtak og det er satt i gang reguleringsplanarbeid.

LENKER:

www.vim.museum.no

www.riksantikvaren.no/Norsk/tettsted/Stedsanalyse/Stedsanalyser_i_praksis/

Stedsanalysen selges i bokhandelen i Odda og på museet i Tyssedal.